

Fr. Lautewidi ala.
Eesti NSV Riiklik
Reumatikogude

2014

15. aastakäik

Artik number 15 top.

Meie Mats

Nr. 125.

Laupäeval, 7. (20.) jaanuaril 1917.

Nr. 125.

Räbiväikijä tulet linna. Juba mõnda nädalat on vaenlane linna piiranud. Linnamüürid on osalt purustatud, linnakaitsejad enamaste langenud, sõjamooni oia saamas ja linnarahvas poolnälginud. Pääsemist ei ole linnal loot. Ümberpiirajate poolt lähinewad kolm läbiväikijat walge lipuga. Linnalaitsejad tsõdavad neil filmad linni ja juhivad komendandi juure. Teel tahab naine, kelle mees linnalaitsejana langenud, lajatabes läbiväikijate kallale tormata, nendes ainult waenlasti nähes.

HEAD UUT AASTAT AUST. LUGEJATELE JA KAASTÖÖLISTELE

SOOWIWAD

MEIE MATSI TOIMETUS JA WÄLJAANDJA

Radunud poeg.

Elsbeth Borcharti roman. (Särg 8.)

"Aga teie tittar jääb ju peale minu veel kümne supelwõdera lause alla," waidles Grunow.

"Kas sul ei ole tõeSte himu teisega sellis purjepaadile minna, Inge?" küsis proua Helmbrecht oma tütrelt.

Inge, kes seni waitinud oli, pööras näid paluwa pilguga ema poole. "Ei, emate, mul — ei ole himu."

Grunow lihtsus hambad pahameele pärast huulesse. Ta ei wastanud sõnagi selle peale. Sellega näitas ta esimest korda, et Inge ülespidamise wiis teda haawanud oli.

Inge ei teinud sellest vähematti wälja. Ta seisis rannakorwi najale toetades ja joonistas wäikse tepiga wigurist pehme rannaliima sisse.

Raubandunit Helmbrecht aitas, teist juttu tehes, osawalt sellest piinlikust seisukorrast üle. Kuid adwokat ei suutnud oma tusta täielikult warjata. Ta oli kaunis sõnaaheer ja jättis warstigi jumalaga.

"Sinu tagasilükkamine haawas teda, Inge," sõnas Helmbrecht, kui Grunow juba eemale oli läinud. "Ta teab, et ja ise mereleminekuks oia soowisid wõtta, ja peab seda näid umbusalduseawalduseks, et ja ennast temast saata ei tahtnud lasta. Peale selle pidid ta teised paadiga kaasa sõitma."

"Ma ei taha aga uusi tutwust teha, isa," ütles Inge pisarafilmil.

"Aga, laps, mis sul siis on? Urwad ja, et ma sind eht jundida tahtsin wõi sinu peale koguni pahane olen? Päriselt olen ma selle üle isegi rõdemus, sest mures oletstine meie sinu pärast ittagi olnud!"

"Armas isa, anna mulle andeks." Inge wõttis, nagu ta seda juba lapsena oli teinud, hellalt wanaherra laela limbert kinni. "Tule, isake, ma wiin sinu üles tuppale. Sa oled jalutuslõiguft wäsinud ja tarwitset rahu."

Albikaasa ja tütre toetusel läks Helmbrecht elumajasse. Ja warsti oli wahesuhtumine kõigil meelet ununenud.

Järgmisel hommikul läks Inge randa jalutama, mis tal sel ajal juba harjunud kombets oli saanud.

Aegamisi sammus ta rannaäärset liitwa mööda edasi. Lained õetjusid lõpmata ridadeS wästu kallast ja tihiliugu tikkus mõni wallatum nendest nii julgelt tema jalge kallale, et ta lähku tagasi pidi hüppama, kui märjaks ei soowinud saada. Seda oli ta juba lapsena armastanud, seda rutulist põgenemist wallatu laine eest, ja ka täna tundis ta sellest veel õige rõhete tõbu.

Kui sagedaste oli ta seda teed juba läinud! Läänud aastal lustiõtu, üleannetu tittarlapsena, kes wahetewahel palawalt igatsust Buchenau järele oli tunnud, tänaraw aga tšisse, elulõpse naisena, kes mälestust oma õnnetust armastust hinges maha matta püüdis, ja ainult õht soowi tundis:

siinwiibimise-aega wõimalikult pikendada ja mitte veel BuchenauSse tagasi pöörata.

Ümberringi walitses täieline waitus; kusagil polnud ainustki inimest näha.

Ta oli juba tükk maad ära käinud, kui korraga õhe liiwakünta tagant leegi meesterahwas nähtawale tuli ja otse-teed tema poole sammus.

Inge jahmatas, kui ta tulijas adwokat Grunowi ära tundis.

Grunow teretas Inget imestanud hülidega, et ta kõike muud oleks oodanud, ainult mitte seda, et teda nii wara hommikul siin rannas, pealegi veel nii kaugel kodumajast, jalutamaSt leida.

"Mida siin siis niitwaga imestada on?" küsis Inge kerge naeratusega. "Ma armastan üstfinda jalutada, ja — tahtsin seekord ka üstfinda olla."

Inge wiimaste sõnade tähendus ei wõinud Grunowile arusaamataks jääda, aga siiski ei teinud ta sellest vähematti wälja. Ta kumardas ainult.

"Meie soowid on mõlemil nii õhesugused, armuline preili, — ka mina tundsin täna tahtmist üstfinda olla. Näid aga tänan ma juhtumist, kes mulle nii armastusewäärilise kaas-lase sellis saatis. Olete sellega nõus, kui me tagasi pöörame, armuline preili? Meie oleme Misdroyft praegu õige kaugel ja jõuaktime waewalt eineajaks tagasi."

"Ma ei tea veel . . ." pöitles Inge wastu.

Grunow waatas kibeda pilguga Inge peale.

"Siis tahate teie mind ka seekord tagasi lükata?"

Inge raputas punastades pead, seejuures tahtmata eilase wahesuhtumise peale mõeldes.

"Jah, teil on õigus — meie peame tagasi pöörama."

Waitides sammusid nad weidi aega üksteise kõrwal edasi.

"Armuline preili," sõnas wiimaks Grunow, "teate teie ka, kui walus teie eilane tagasilükkamine mulle oli?"

Tema hääl kõlas nii pehmelt ja õhesuguselt.

"Ma tahetsen seda südamest," ütles Inge ja waatas tema peale üles, pööras aga selfamäl filmapilgul oma filmad jälle kohtunult kõrwale.

Grunowi pill oli õli õli täis kuuma, põletawat õhtamist ja kirge olnud.

"Ja tohin ma küsida, armuline preili: miks lükkasite teie eila minu ettepaneku, teile saatjaks tulla, nii lähidalt ja — ilma mingisuguse põhjuseta tagasi?" küsis Grunow edasi.

"Ilma põhjuseta?" päris Inge omatorda.

"Wuidugi — wõi peate teie oma etteläänet, et teil lusti ei olewat, küllalt uskumisewääriliseks põhjusets?"

"Rahklemata," kinnitas Inge, "mul ei olnud eila wälja-õiduks tõdepoolest vähematti lusti."

"Ja kui ma teid paluksin, täna minuga merele kaasa tulla? Meri on praegu ju täitsa wagane ja lained tajasjed."

"Ei — ka täna pole mul sellest lusti."

Sõda Aafrikas. Saksaõbrallil suguharu annab ennast Prantsuse asumaade wägede alla.

„Inge!“

Inge tundis korraga, kuidas kõit weri tal näkku tungis. Misjuguise digusega nimetas see mees teda eesnimelise, ja pealegi weel niisugusel toonil, et see tema otse wärisema pani? Kas ei olnud Inge tume aimbus siiski mitte dige? See rahutu tunne, mida ta wiimasel ajal alati tema läheduses oli tunnud, — see oli nii siis iltagi põhjendatud olnud?

„Inge,“ kordas Grunow ja astus tale sammude lähemale, „mis on teil minu wastu? Mis olen ma teile teinud, et teie minu wastu niisugune olete?“

„Oh, ei midagi,“ wastas neiu hirmunudult.

„Mitte midagi? Kas tõeste mitte midagi? Mii oli see siis ainult tuju, filmapiikne tuju? Inge, kui õnnelikult teie mind teete! Lubage, et ma kõit oma südame pealt ära räägin. Ma olen juba ammu aega teie tagasitõukawa, jaheda oleku all kannatanud, ja waewalt olete teie ise aimanud, et teie juust sellega minus midagi leegitsema panite, mis mulle enam õõsel ega päewal rahu ei anna. Juba siis, kui ma teid esimest korda nägin — ärge ehmatage — juba siis tundsin ma midagi, mida ma siimaale mitte polnud tunnud, ja see kaswas teie läheduses wiibides iltka juuremaks ja wägewamaks. Enam — jah, kauem ei suuda ma seda ütelda enese teada hoida: Inge, ma armastan teid — saage minu omaks.“

See oli Grunow ilma wähemagi waimustufeta, aga tasase, wärisewa häälega kõnelenud. Ja Inge peale olid need ootamata sõnad otse pörutawalt mõjunud. Silmade ees wirwendas tal, ja kõwades kohises ning sumises kõit. „Inge, ma armastan teid.“ Jowastawa muusikana kõlas see tema kõwades. Neis sõnades oli ta kõit kõige oma unistuste täideminekut näinud, ja sellepärast neid ta nii palawalt kuulda ihtanud. Ja nüüd kuulis ta neid sõnu tõeste — aga see oli koguni leegi teine, kes neid kõneles, ja mitte see, kelle juures tema süda ja mõtled kõit alati olid wiibinud.

Nüüd alles sai ta aru, kuidas ta oma lapstus südames

kõige selle aja iltka weel lootnud oli: Ta tuleb tagasi, tõmmab tema oma rinnale, seletab talle oma sellekordse weibra oleku ja ülespidamise ära, ja siis — siis on kõit jälle hea. Kuid see lootus oli teda igapäew iltka ja iltka jälle petnud. Ta ei tulnud mitte.

Ta kirjutas wahetewahel ifale, ja need olid iltka ärilised teated, mida ema talle siis ette luges. Palawilutaolise wäringa kuulatas Inge siis pealt, kas neis kirjades tema nime ta üksainuski kord nimetataks. Aga ei midagi sellefarnast! Iga kiri lõppes iltka ühe ja sellefama lausega: „Palju terweiseid teie abikaasale ja tütrele.“ Ja muud ei midagi!

Ta ei armastanud teda, ta põlgas tema armastust. . . Jaatilm judin jooksis Ingele üle ihu.

Wõerastades ja kannatamatalt silmitse Grunow neiu wahuldawat näoilmet. Wiimaks, kui waitus juba otse wäljakannatamatalt oli muutunud, ei suutnud ta ennast enam tagasi hoida ja küsis:

„Breili Inge, misjuguise wastuse annate teie mulle? Kohin ma loota, et minu südamlisem soow täitmist leiab?“

Inge wajus kohtunud kolkku ja filmapiik aega näis, nagu püüaks ta enesele asjata meelde tuletada, mida see mees, kes seal tema ees seisis, temast õieti tahab.

Kui see tal aga wiimaks meelde tuli, waldas teda põhjatu hirm. „Ei,“ tahtis ta talle hüüda, „ära looda seda asjata, sest ma ei wõi sinu omaks saada — mitte kunagi!“ Aga ta jättis need sõnad siiski ütlemata.

Üks mõte oli tal korraga, täitla ootamatalt, pähe tulnud: Kui ja nüüd sellele teisele näitaksid, et ta etsinud on — et ta ennast sellest weel purustada pole lastnud, et tema armastus tagasi tõugati — kui ta talle näitaks, et — et —?

Walus õhke tuli Inge rinnast kuuldawale.

„Inge,“ kordas Grunow uueste.

Wõitlus oli mõdda. Ahlus oli kõige teiste tunnete üle wõitu saanud. Enam ei hoolinud ta millegistki.

"Megamisi pööras ta oma lahvatu näo advokadi poole, ja ta lumivalged huuled liikusid waewalt.

"See tuli mulle liig ootamatalt," sõnas ta kogeledes.

"Jah, preili Inge, ma näen seda ka ise. Aga ärge pahandage minu peale, kui ma teid ehl oma sõnadega ehmatasin. Wahest oletsin ma oma tundeid ka kauemine warjanud — kui mitte — aeg mind awaldamata poleks sundinud. Ma ei suutnud enam wälja kannatada — ma pidin selgusele jõudma, sest — juba homme sõidan ma Berlini tagasi."

"Juba homme?"

"Käis, nagu oleks Inge südame pealt korruga suur loorem kadunud.

"Jah, aga siiski ei taha ma teile mitte liialt peale kätta — ma ei nõua, et teie minu küsimise peale weel täna wastuse peatsite andma. Ma ootan homseni. Minult see lootus jääte mulle, et teie mind mitte täieste tagasi ei tõuta. Andke mulle selle peale oma käsi, Inge."

Peaegu tahtmatast ulatas Inge tale oma kae, ja Brunow tõstis selle nii õrnalt ja aupakkimult oma huulte juure, nagu puudutaks ta mingit püha asja.

Inge tundis seda, ja selle mõjul astus ta tahtmatast isegi samm u lähemale.

"Igatahes ei suuda ma seda nii ruttu ära otsustada, ja sellepärast palun ma teid: oodake homseni."

"Heameelega teen ma seda."

Waitides asusid nad selle peale jällegi teele. Kõige aja ei kõnelenud neist ükski sõnagi.

Brunow jättis Ingega alles juwemaja juures jumalaga.

"Terwitage oma isa," palus Brunow seejuures, kuna ta neiu käest kinni hoidis. "Ja ütlege talle, olge head, et ma täna tema juure tulla ei saa. Ja nüüd — jälle nägemiseni homme!"

Ta läks, ja nagu unes astus Inge mäeweeru mööda juwemaja poole üles, ilma et ta seejuures vähemakti mõtelda oleks suutnud.

Proua Helmbrecht istus elutoas näputöö juures, kui Inge sisse astus. Sõbralikult wastas ta tütre terwituse peale; selle isegune hääletõla pani teda rõõrastama, ja ta lastis näputöö rüppe langeda.

Inge tegi laua juures tegemist.

"Sa jäid aga õige kauaks ära, tütrele."

"Jah, ema, ma sain tee peal advokat Brunowiga kokku."

Kende sõnade juures oli ta ema juurest ära alla astunud, ja proua Helmbrecht filmas kohlunult tütre lahvatut, legast nägu.

"Mis sul wiga on, Inge? Juhtus sulle midagi?"

Seal langes Inge tema ette põlwili.

"Mulle juhtus paljugi, ema — advokat Brunow awaldas praegu mulle armastust —"

"Minu Jumal — Inge."

Näputöö lendas proua Helmbrecht käest ainalaualle. Mõlemi käega tõstis ta Inge pea üles ja waatas tema kurbadesse filmadesse:

"Ja mis sa talle wastasid?"

"Et ta homseni ootaks, — siis annan ma talle wastuse."

"Kudas? Sa ei ütelnud talle mitte, et sa tema armastuse peale wastata ei wõi?"

"Ei, ema."

"Miks siis mitte, minu laps — mispärast lased sa teda asjata homseni oodata, kuna sa ometi tead, et sa talle eitawa wastuse annad?"

Inge pööras filmad maha, ja hele puna kattis tema nägu.

"Ja kui ma talle siiski jaatawa wastuse annan?"

"Inge," hüüdis proua Helmbrecht manitsedes. "Sa ei armasta ju teda."

"Ei, seda ei tunne ma tema wastu küll mitte, mida dieti armastuseks nimetatakse, aga siiski — ta meeldib mulle, ja — ja armastus wõib weel pärastpoolegi tulla."

"Ära ennast peta, tütrele — ära tee seda, mida sa hiljem weel ehl kahetseda wõiksid."

Inge huultele ilmus walus naeratus.

"Sa mõtled küll wist minu — rumala plikapõlwe armuloo peale. Ole rahulik, ema, see on juba unustatud. Inge Helmbrecht ei leina meest taga, kes teda tagasi tõukas."

"Inge!"

"Mis sa tahad? Ma nimetasin seda ometi õige nimega. See lord ei osanud ma oma lapselikka tundeid tema eest warjata, ja sellepärast peab ta nüüd nägema, et see ainult niisama on olnud, et ma seda kunagi südamesse pole wõtnudki — ma tahan talle näidata —"

"Laps, laps, sa petad iseennast — see on ainult uhtus, mis sind niiviisi kõnelema sunnib. Sa pead Brunowi ettepaneku tagasi lükkama."

Megamisi tõstis Inge üles. Tema nägu oli lumivalgeks muutunud.

"Ei, ma annan talle oma ja sõna — ja selle otsuse juure minna ka jään."

"Ah!"

Wärisewate kätega tõmmas ema Inge enese juure.

"Inge, kullalaps, mõtle ometi järele, mis sa teha tahad. Terwe oma elu tood sa niiviisi ainult oma uhtusele ohwriks. Jää ometi meie juure, ja ei tarwitse ju niiwäga mehele minna. Näed sa siis ainult selles õnne?"

Jälle libises walus naeratus üle Inge näo.

"Arwad sa, ema, et see mulle õnneks oleks, kui ma Buchenaus iga päew, iga tund temaga kokku pean puutuma?"

"Sa wõib ära minna — isa peab tema ära saatma."

"Sellega ei lepi ma kunagi! — Peab see õnnetu, pime mees minupärast oma ainuteise toe ja abi kaotama?"

Walus ohle tuli proua Helmbrecht huultelt kuuldawale. Seal pani Inge kae tema kaela ümber ja surus oma pale ema näo wastu.

"Miks piinad sa ennast? On sul midagi Brunowi wastu? Ei meeldi ta sulle? Ta on wiisakas, ilus armastusewääriline, ja — waata, ema, ma loodan lord weel õnne leidwat! Miks ei peaks mul tema kõrwal mitte niisama hea olema, kui mõne teise kõrwalgi? Ja miks peatsin ma itta weel sealt o ma õnne otsima, kust ma teda leida ei wõi?"

Proua Helmbrecht ei lausunud sõnagi. Pisarad woolasid tal silmist ja langesid ta rüppe.

"Sa oled nii waga ja jumalakartlik inimene, ema, — kas ei ole see taewast ette määratud, et kõik niiviisi peab minema?" kõneles Inge edasi. "Ja mis sa arwad — kas isa sellega nõus on?" küsis ta, juttu teijale juhtida püüdes, kui ta nägi, et ema itta weel pisaratega wõitles.

"Ma ei usu, et ta selle wastu niiwäga olets. Brunow on talle juba tema kadunud poja sõbrana armas ja kallid, ja ta on talle siin alalisets ning meeldiwats seltsilisets saanud. Ma armastan, et see nii peab minema."

Proua Helmbrecht oli ennast kogunud ja pani Inge enese tooli peale istuma.

"Sina aimasid seda?" küsis Inge ja waatas talle uuriwalt näkku.

"Jah, ma märkasin juba ammu, et ta sind a'ati nii suure huwitusega filmas pidas, kuigi ta wäga tagasihoidlik oli ja ennast muudu igapidi korrapäraselt ülewal pidas. — Ma lootsin aga siiski weel, et ma ehl õnneks elitarwamisel olen; igatahes tabas mind sinu tänane teatus täitsa ootamatalt."

"Ka minule tuli see kõik niisama ootamatalt. Aga tema rutulist ja äkildest awalbust tuleb sellega seletada, et ta homme jälle Berlini tagasi sõidab."

"Juba homme? Ja homsels peab kõik ära otsustatud olema?"

"Jah, ema."

"Ja sa tahad itta tõeste talle minna?"

"Jah."

"Mõtle weel lord kõsifelt järele, laps, — weel on see wõimalik."

"Ma teen seda, kui see sind rahustab. Ja oled sa siis minu otsusega nõus, ema?"

"Muidugi. Sul on õigus seda eluküsimust ükfinda ära otsustada. Minule asi, mida ema siin teha wõib, on — oma lapse õnne eest palwetada."

Pisarad lammatasid ta hääle. Seal kattes ka wastupidawus, mida Inge seniajani suure waewaga ülewal oli

hoitud. Ta langes ema rinnale, ja südamest-tulevad nuulsatused panid tema terwest kehast värisema. —

Kui nutt Ingele weidi rahustust oli toonud, tõusis ta üles ja waatas waitse, troostiva naeratusega ema peale:

„Ema, kõik muutub jälle kord heaks.“ — — —

Uneta õõ oli Inge mööda saanud. Rahutult oli ta patjadel sinna ja tänna wisklenud ja ainult mõtelnud ja mõtelnud. Need rõhuwad mõtted, mis tontide-taoliselt itka ja itka jälle üles kerkisid ja ainult meeleheitmist ning walu ja hirmu südamesse tõid!

Rahulikumats jäi ta alles siis, kui juba wäljas loitma hakkas, — siis kadusid kahwatud õõtõndid tärnawa päewa walguise ees.

Õõitlus oli mööda.

Päite paistis juba helebalt tema tuppa, kui ta üles tõusis, enese riidese pani ja alla wanemate juure läks.

Oma harilikku hommikuse jalutus-täigu jättis ta seekord tegemata.

Proua Helmbrecht, kes õõsel niisamuti magada polnud saanud, waatas tale uuriwalt näkku, Inge naeratas tale rahustawalt wastu, aga ema märkas tumedate rõngastega ämbritsetud silmadest ja kahwatust näojumest siiski, et Inge õõ otša enesega heidelnud oli, enne kui ta otsusele oli jõudnud. See otsus aga ei jäänud ema pillude eest warjule, sest see paistis igast tema näojoonest selgeste wastu. Ei olnud enam tagasiööramist Ingele, ja emasüda pidi kõigele leppima ja ainult head lootma.

Kui Inge pärast jälle ükfinda oma toas istus, seal tulid weel kord hoiatawad hääled tagasi, ja hirm ning kahetsus ähwardasid jälle tema üle wõimust wõtta. Aga ta sai neist siiski wõitu. Mida oli tal siis karta? Grunow armastas ja ihtas teda — ta oli üleüldiselt lugupeetud, küll mitte enam kuigi noorepoolne, mees; aga kas oli siis see teine noorem ja mis läks tale üleüldise noorus korda?

Grunowi wanadus oli Ingele ju ennem kindlustulets rahulikule, waitsele õõnele, mida ta tema kõrwal maitsema pidi. Ja et seda õõne mitte tema rikkuma ei pidanud, — see pidi täieste wõimatu asi olema. Ta tahtis oma tulewasele abikaasale igas asjas truu naine olla. Oli hea, et Grunow weel täna ära pidi sõitma, — nii wõis ta paremine muutunud olukorras ära harjuda, ilma et keegi teine selle pealtnäigijaks oleks tarwitsenud olla.

Nii, nagu see kõik läinud oli, oli ka kõige parem. Ameriklasega sellesamas paigas ja nii lähistliku elada, näis Ingele täitsa wõimata olewat, niisamuti nagu ema mõtte, isale Williamsi lahtilastmist soorwitada, täidesaatmata oli. See oleks hirmus olnud, kui isa, jah, isegi terve wabriku ning kõigi tööliste hea käekäik tema rumalale armuloole ohwrits oleks toodud. Aga wahest lahtuks Williams wabatahtlikult Buchenaust, kui Inge tagasi pöörats?

Ta tõhtus selle küsimuse juures ära, sest tahes wõi tahtmata — ta pidi selle peale jaatawalt wastama. Williams oli ju tema eest põgenenud, kui Inge weel Buchenaus oli olnud. Kui ta aga nüüd teada saab, et Inge kihlatud on, siis jääb ta muudugi paigale.

Inge naeratas walu ja kibedusega: muudugi jääb ta, sest tal ei ole siis ju enam karta, et — ta —

Seal koputati korraga uste pihta.

Teener teatas, advokat Grunow lastwat küsida, kas armuline preili teda wastu wõtta ei soowiwat.

Inge andis jaatawa wastuse ja tõusis ismelt üles.

Waewalt suutis ta ennast weel jalul hoida.

Mõne minuti pärast jäi ta üks lahti, ja Grunow astus piduüllikonnas sisse.

„Inge.“

Ta ruttas neiu juure, haaras tema käe ja suudles seda.

Itaalia kättide falk teel tulesiini poole.

„Inge, täna otsustate teie minu saatuse üle. Teie käes on otsustada, kas minust kõige õõnellikum wõi kõige õõnetum inimene maa peal peab saama.“

Inge waatas tema kireft färawatesse silmadesse. Ta lohtus, ja wärin jooksis tal üle ihu. Loomusunniliselt pööras ta näo kõrwale.

„Inge!“

Behmelt ja meelitawalt kõlas tema nimi Grunowi suust. „Inge, misugune on teie wastus minu eilase küsimise peale? Ühtainust sõna palun ma teilt: kas jah wõi ei?“

„Jah.“

Seal ei suutnud Grunow ennast enam tagasi hoida. Ta wõttis Inge ümber kinni ja kumardas ennast tema poole.

Nagu õõn lillele tõmmas Inge enese tema käe wahel kottu. Grunowi nägu oli tale nii lähedal — tema hinged õõl puudutas ta otsaest, ja ehmatuse ning jätkusega sai tale alles niisid selgeks, milleks ta tale õõguse oli annud. Tale näis, nagu peaks ta tema kõigest jõust tagasi tõõtama, aga siiski tuli ainult waitne waluhüüte ta huultelt kuulda-wale, ja — see oli kõik.

„Inge, mis sul on?“ küsis Grunow lohtunult ja lastis tema lahti.

„Jumal tänatud, et ta jälle waba oli; ta tõmmas õõge sügawalt ja kergendatult hinge.“

„Ei midagi, mitte midagi, herra Grunow,“ wastas Inge. „Herra Grunow? Inge, kas ja oma peigmeest teistki nimetada ei tahagi — kas ja siis minu eesnime ei tea?“

Inge nägu oli nagu werega üle walatud, ja ta pööras oma silmad maha.

„Pean ma sind aitama, Inge? — Ha —“ hüüdis Grunow tehtud lustilikusega.

„Gans!“ ütles Inge wiimats.

Seal kaotas Grunow nagu mõistuse. Ta haaras neiu kätte waele ja hakkas tema nägu ja huuli kirglikult suudlema.

„Armostab sa mind, Inge?“

See küsimine tuletas neiuile jälle tõelikkuse hirmsust meelde. Uimastus ja jowastus kadusid ja andsid hirmule maad. Et ta ometi ennem selle peale mõtelnud ei olnud, mida ta niisuguse küsimise peale kord wastama peab!

Armostus on ju abielu põhi ja alus, ja ta ei teadnud armastusest selle mehe wastu wäheematki. Mida pidi ta nüüd selle küsimise peale wastama?

Need mõtted närtsid nüüd tema südame kallal, ja seal kadus uhtus jäljetult. Usats ja õõglasest pidi ta jääma — walet ehk pettuft ei tõhtinud ta edaspidisesse elusse mitte kaasa tuua.

„Sa ei armasta mind?“ hüüdis Grunow nüüd tõõselt, kui Inge niikaua wiiwitas. (Järgneb).

Kalapüügi wahtlaewa juhtumised.

Jack London*).

1. Walged ja kollased.

San-Franzisko laht on nii suur, et ta päewil, mil torm möllab, laewadele weel hädaohtlikum on kui olea oma kõige tormilistemail puhtudel. See laht kubiseb kõitfugustest kaladest, mispärast tema pinnal kõitfugused kalalaewad, mis igast liigist ja rahwustest kalastajate päralt, ristlewad. Kalalade kaitseks selle kirju ujuwa rahwa wastu on palju tarku seadusi antud ja nende seaduste täitmise järele walwamiseks on olemas kalapüügi wahid, patrullid. Nende patrullide teenistus on hädaohtlik ja juhtumisterikas. Mitte wähe loodnita ei ole o na ametilohuste täitmisel otja saanud. Kuid weel sagedamine on kalastajad, kes seadusewastastelt püügil tabatud, kottupõrnamistes oma seltsimehi lootanud.

Kõige meeletumateks kalastajate seas peetakse hiinlasi, kes wältsid meelewähta ehk krewettisi püüawad. Krewetid on wiisteks suurte karjadena lahe põhja mööda ujuda, kuni nad magedaisse weteesse jõuawad, siis aga pööravad nad lümbri ja nõuivad tagasi. Tõusu ja mööna oma kaluks tarwitades, seawad hiinlased meriwähtide teedele suured põhjapõrgud, millesse wähid kinni jääwad ja kust nad otsetohe teawaisse katlaises sattuwad. Neenest ei oleks selles midagi halba, kui aga wõrkude silmad nii wältsid ei oleks, nii et ifegi kõige wähem kalapöeg. Ka niifuguse, kes maewalt koest tulnud ja weerandtolligi pill ei ole, neist wõrkudest läbi ei pääse. Pablo ja Pedro maanina lümbriuses, kus meriwähipüüdjate külad asuwad, lehwib sellepärast alati wõimatu hais musttuhandest mädanewast kalast, ja kalapüügi patrulli kohus oli alati farnase rõõwpüügi wastu wõidelda.

Ma olin kuuetieftümne aastane, kui kalapüügi komisjon mu purjeka, nimega „Põhjapõder“, wahilaewaks palkas, ja et ma hea meremees olin ning oma lahte risti ja põigiti tundsin, siis wõeti ta mind ennast ülemääraste loodnikuks. Pärast seda, kui meie patrull mõne aja ülemises lahes ja sinna woolawais jõgedes oli töötanud, kus alati noad wältsid ja inimesed endid ainult siis wangistada lastsid, kui rewolwri otja nende poole pöörasid, — rõmufustamine meie wäga, kui meid Alamasse lahte hiinlaste-meriwähipüüdjate wastu saadeti.

Meid oli kuus inimest kahe paadiga. Et mitte kahtlust aratada, läksime meie teele pimeduse tulekul ja heitfime anku kaugele etteulatawa kaljurahnu warjul, mida Pinoli maaninats hüüti. Hommikul, kui idapoolne taewakaar efimesest loiduhelgist maewalt walges löi, jatkasime meie teekonda ja sfõitfime järskult wastu kaldatuult hoides üle lahe Pedro maanina poole. Hommikune udu hõljus wee kohal, nii et midagi näha ei olnud, ja meie olime ametis, et end palawa kohwiga soendada. Peale selle tuli meil tãnamata tööd teha

* Jack (Dibet) London, kuulus Amerika kirjanik, suri m. a. nowembrikuul alles täies meheas. Tema kirjatööde peafituls on elaw usf imine e mõistuse idu sfise, põhjustoonil: terwe tehas — terwe waim. Niifuguseks oli kirjaniku tema elu, täis juhtumisi puudusi ja hadaobtuft, teinud.

Tulewad meelde tema sõnad libel fofialistide meelingul San-Franziskos. Sellest meeningule oli ta juhtumisi sattunud, ja kui rahwas tema teawitfimisest teada sai, nõudis ta tema wäljaastumist.

Dibet London ütles umbes järgimist:

„Seitfe aastat sfõitsin ma lümbri maanina wana, wifet'a jahklaewa peal. Meie waest laewa kufasid mure ja tõttseadused. Nõuhasi libele kui teisele raiufime meie wastu oma peatu ja oma libatfete abil, ja meie merereis oli oma taafarjgedes poolest hiilgaw, tuigi terweit seitse aastat wältsis. Sellest reifust toime taata hästi peenedatud mõistuse, terafest libatfede ja põhjalitu põlastuse löiafi tiibisise kommete wastu.“

Jedranis hästi tundis ja kirjeldas Dibet London rõhwa ja rõburu hingefu, muu seas siel juhtumisi, kus rõbutul wiimats ometi kannatus taltfe.

Et wõti ka tãbendamata sfõttu, et see kuulus kirjanik ka Wenemaal on käinud, tuigi pifut iefarailises ofas. Efimeft korra tlmus ta meie aja „mererõwina“ Romanori faartele, kus kootikud püüdis, mis Wene walitfufe poolt keelatud oli. Wasta hiljem aga tungis ta Amerika jalatitõude ja tullaotfijatega Sfbufofeti Nõufi. Mu seas parandas ta teal pärismaalaste lapfi külgehatawateft baigufteft ja õpetas pärismaalasi nooteferati ruttu ja hästi tarastama. Tema nimi on praegu weel suures aus pärismaalaste seas.

Wõditus elu ja talisustega oli Dibet Londont hüüdfõnats ja inglased nimetafid teda „etujulgufe liitloolits.“

wee wäljapildumifega, seft et „Põhjapõder“ mingi põhjuhel wett sfise lastis. Poole töd raiustafime ballastist libelt kohalt teise tõstfimefega ja aukude otfimisefega, kuid ilma ühegi tagajärjeta. Wetti tungis endifelt paati, ja meil ei jäänud muud üle kui seda hoolsalt wälja kahmida.

Pärast kohwioomist lätsid kolm meist teise paati ja jätfid meid kolmetesti „Põhjapõdra“ peale, ning meie sfõitfime rahulikult edasi, kuni päite filmapiiri tagant üles ujus. Tema palawad kiired ajasid kiireste udu wee kohalt laiale, ja meie pillude ette terkis terwe laewastik Hiina dshunkesid, mis piitilufalt poolkuu sfõnnitafid, mille terawad otjad üksteifist wähemalt kolm merepenikoormat eemal seifid. Iga dshunte oli sfõidetud ujuma waadi külge, mis wäljapandud nooda seisukohta märkis. Kuid inimest ei olnud näha; ei wähematt kiitumist, ei ühtki elumärki.

Meie mõstfime, milles asi seifab. Seitwa wee ootufel, mille juures kõige parem on põhjust rasteid nootafi üles winnata, olid kõik hiinlased magama heitnud. Meie olime waimustatud farnajest leiditufist märkamifist ja tegime kõhe tegewusefawa walmis.

„Laf“ igaüks teift wangistab ühe dshunte“, fofistat mulle Charley Le-Grant teifist paadist. „Meie teeme sedafama, ja ma ei näe põhjust, mis meil keelaks wähemalt kuut dshunte wangistamast.“

Meie lätsime nüüd lahtu. Ma pöörasin „Põhjapõdra“, läheneftin tuulealufelt küljest ühele dshuntele ja lätsin purje langeda lastes aeglastelt ta nina eest nii lähedalt mööda, et üks neift kergeste sinna peale wõis hüpata. Siis lastfin ma purje uueste tuulde ja läheneftin teifele dshuntele.

Seni oli kõik waitne, kuid nüüd krusis efimesel dshunte, mille meie wangistatud, tifa. Kuulbusid lõitawad idamafsed hüüded, rewolwripauk ja uued hüüded.

„Nüüd on ots. Nad hoiatawad kõiki,“ ütles George, teine loodnik, kes weel „Põhjapõdrale“ jäänud.

Meie wiibifime sel filmapiilgul juft Hiina laewastiku teftkpaigas, ja arewus lagunes ootamata kiirufega laiale. Kõigi dshuntele laele ilmufid uniste hiinlaste poolalasti kujud; wihja ja märguande hüüded kajasid rahutult üle wee. Ma nägin, kuidas meist paremal pool ühe dshunte peremees kirwega kõie katti raius, mis tema sfõiburista noodaga ihendas, ja oma meestele appi ruttas, kes kiireste fuurt purje üles ajasid. Kuid teises dshunkes meist paremal pool pifid hiinlased alles päid katufe alt wälja. Ma pöörasin ruttu „Põhjapõdra“ ja ajasin sellele dshuntele külge külje wastu, nii et George sellesse wõis hüpata.

Kogu laewastik hakkas nüüd liituma. Purjedele abiks töid hiinlased pikad aerud wälja, ja pögenewad dshunte lõikafid wett iga ilmakaare sfhis. Ma olin nüüd üksi „Põhjapõdra“ ja luurafin juhust, et weel kolmest dshunte wangistada. Zuba walifin ühe wälja, kuid fits tabas mind õunetus. Kui ta poole ruttafin, paisufid ta peal purjed ja ta kaugenes minuft, wäga järsku tuulde hoides. Ta läts hästi järsumalt kui „Põhjapõder“, ja ma tundsin tahmata aukartust selle pealtnäha kohmaka laewutefe ees. Nähes, et talle järele ei jõua; jätsin tagaajamise ja pöörasin dshuntele poole, mis minuft tuulealufel küljel asufid, nii et mul parem seisukoht oli.

Teine dshunte, mille ma walifin, ristles efite aralt mu ees, kuid fits, kui ma pöörde tegin, et teda tabada, wõttis ta tuult ja kihutas minuft eemale. Prongifkarwa mongolafed karjufid mingifugust laulu, hoolsalt aerudega töötades. Kuid ma ei lootanud julgust. Ma ootafin juft seda mõnõwrit. Tegin paar järsku pöoret, oma paati ikka wastu dshunte külge juhtides. Kuulbus kole mürtis, kui meie sfõiduristad kofku pörkafid. Dshunte mõlemad parempoolsed aerud lendafid minema ja „Põhjapõdra“ nina löi nagu hiiglakapp dshunte mädanenud masti ühes purjega maha.

Seda wõeti meeletute wihahüüetega wastu. Pikk hiinlane haruldaselt kurja, rdugearmilife näoga ja pea lümbri mäsfitud kollase sfõidritituga liitkas poo:shaagi „Põhjapõdra“ ninasse ja hakkas kottupõrganud paatifi lahki kangutama. Ma ootafin juft nõndapalju aega kui mulle tarwis oli kitiiri allalastmifeks ja fits, juft sel filmapiilgul, kui paadid üksteifist lahti pääfid ja „Põhjapõder“ tagasi hakkas nihkuma, hüppafin ma, nõõr pihus, dshuntele ja kõifin paadid

loftu. Kollase rätiga hiinlane tuli ähwardawalt minu poole, kuid ma pistin tõe kiireste tagumisesse püstitastu, ja ta peatas. Ma olin sõjariistata, aga hiinlased olid harjunud kartusega amerikkase tagumise püstitastu peale waatama, ja ma lootsin, et selle abil teda ja ta metsikuid mehi sõnakulmifele suudan sundida.

Ma käs'isin, et ta dshunkte ninast antru wälja heidaks. „Minu ei moista“, oli ta wastus. Sa ta laewamehed ei saanud samuti jonnakalt aru, kuigi ma liigutuste waral küllalt selgeste seletasin, mida tahan. Nähes, et asjata on sama aine üle juttu jattata, läksin ise ninasse ja heitsin antru.

„Nüüd nelialefi minu paati, maris,“ hüüdsin ma käsiwalt, samal ajal märkidega näidates, et neli neist minule peawad järgnema, kuna wiies dshunkte peab jääma. Kollane Rätik lahtles. Kuid ma kordasin ähwardawalt käsku (suurema tugebusega, kui seda ise tundsin) ja pistin ühtlasi tõe tagumisesse tasku. See awaldas jälle soowitawat mõju. Kollane Rätik astus kurwalt ühes oma kolme seltsimehega „Põhjapõddrale“. Siis hakkasin ma liikuma ja sõitsin selle dshunkte juure, kus George wiibis. Siin läks asi weel lihtsamalt, sest et meid nüüd kahelefi oli ja Georgel tõepoolest rewolwer taskus, nii et äärmisel juhtumisel oli, millega ähwardada. Sellest dshunktelt wõistime meie neli hiinlast, sinna üht järele jättes.

Kolmandalt dshunktelt sai meie wangidele weelgi neli lihas. Sel ajal wõttis ta meie teine paat lasteistkimmend wangi ja tuli meie juure, liialt koormatud. See oli wõtte paat, ja kordnitud istufid seal niiwõrd kitsalt wangide wahel, et mäsfa korral neil wäga halvaste olets läinud.

„Teie peate meid aitama,“ ütles Le-Grant.

Ma waatafin oma wangide peale, kes kajutites ja lael wiibifid.

„Meie wõime kolm wõtta“, wastasin ma.

„Wõtte parem neli ja andke mulle Billy“, jattas ta. (Billy oli kolmas kordniti meie laewal). „Meil on siin nii kitsas, nii et löömise korral ainult üks walg' kahe kollase wastu kohane wahelkord oleks.“

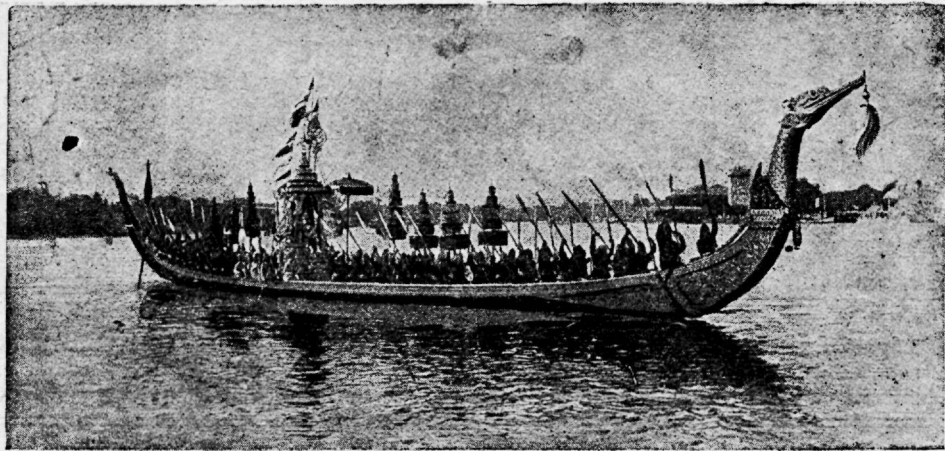
Wahetus pandi toime, ja teine paat ujus purje ülles tõstes lahte mööda alla San-Raphaeli poole. Ma tõstsin kiiwari ja järgnesin tale. San-Raphael, kus meie oma jaagi walitsufewõimude kätte pidime andma, on lahaga pika tõwera kitsuse eht digimine soose ojalise läbi ühendatud, mida mööda ainult siis wõib sõita, kui wesi küllalt kõrge on. Nüüd aga algas juba uüõn, nii et meie ruttama pidime, kui pooltpäewa istuda ei tahtnud ega uut weetõusu oodata.

Kuid kaldatuul jäi päikese tõusu järele waitfets ja puhus nüüd ainult weel harwade nõrkade hoogudena. Seiselpaadil wõeti aerud tarwitufele, ja ta jättis meid warsti laugele maha. Oja hiinlasti fefis kajuti uste juures, ja kui ma kord üle parda kumardasin, et wähelefi kiiwrit seada, siis tundsin, et keegi mu tagumist taskut kobas. Ma ei teinud wäljagi, et seda märkan, kuid mõõdaminewalt Kollase Rätiku otja waadates märkasin, et ta mu tasku, mida seni kartis, tühja leidis olewat.

Peale kõige ei olnud meie dshunkte tagaajamisel ja hiinlaste wangistamisel wett wälja pildunud, ja seda oli juba õige palju paati walgunud. Hiinlased näitafid sõrmedega selle peale ja waatafid küsiwalt minu otfa.

„Ja“, ütlesin mina, „peale wälja pilduma. Meie kõi upume warsti ära, kui teie wett wälja ei pillu. Saite aru?“

Ei, nad ei saanud aru — eht wähemalt raputafid pead, et aru ei saa, kuigi filmapilt ifetefkis oma keeles lobifema

Sõjawäe pidustus Glamis. Kuningas sõidab aawahtide saatel paraadile.

hakkafid. Ma tõstsin paadi põhjast paar lauda ülles, otffsin lastist weetõstmise nõud ja näitafin märkidega, mille tähenduse üle kahelda ei wõinud, et hiinlased tööle asufid. Kuid nad naersid ainult ja ronifid kes kajutisse, kes kajuti peale.

Nende naer ei kuulutanud midagi head. Selles oli osate ähwardust, paha kawatsust, mida mina ta nende karmides pilludes märkafin. Kollane Rätik pidas end seft filmapilgust, mil ta mu tasku tühjuse awalitufks tegi, jultunult ja wäljakutsuwalt illewel. Ta tegi teiste wangide seas kihutustööd, neile palawalt midagi tõendades.

Wiha maha surudes hakkasin ise wett wälja ammutama. Kuid waewalt olin weetõstmise nõu wõtnud, kui purje käri-fedes tuult täis paisus ja „Põhjapõder“ külse peale wajus. See tähendas, et päewane tuul puhuma hakkas. George ei teadnud mererasjanduseft mitte midagi. Seepärast pidin tahtmata weeammutamise jätma ja uueste kiiwari juure istuma. Tuul puhus otfe Pedro maaninalt ja selle taga olewailt kõrgilt mägebelt; seepärast oli ta hoopline ja tujukas. Purjed paisufid kord täis, kord jälle langefid laifalt alla.

George oli illeilidse kõige abitum inimene, teda ma olen kunagi näinud. Peale kõige oli ta weel tiifitufes ja ma teadsin, et kui ta wett hakkab ammutama, siis tal tergeste werd wõib tulla. Kuid wesi tõusis järjeft, ja oli tarwis midagi ette wõtta. Kästifin teist korda hiinlastel tööle hatata. Nad naersid ainult wäljakutsuwalt ja need, kes kajutis olid, juba wees, hakkafid elawalt nendega, kes lael wiibifid, kõnelema.

„Kõige parem — wõtte oma rewolwer ja sundige neid sõna kuulma,“ ütlesin ma Georgile.

Kuid ta roputas pead, awalitult näidates, et kardab. Hiinlased wõifid ta hirmu sama selgelt näha kui mina ja nende jultuwus läks igasti piirift üle. Kajutisolejad lõhtufid toidumoonalapid ära; laelolejad läksid alla nende juure ja kõi koos hakkafid meie suhkari ning konserwift häwitama.

„Mis hakkame meie tegema,“ ütles George nõrgal häälel. Minus kees jõuetu wiha. — „Kui nad enam sõna ei kuula, siis on hilja midagi teha.“ Kõige parem, mis teie wõite teha, see on neid käfle wõtta.“

Wesi tõusis järjeft kõrgemale, tuulehood tõwenefid, peale kõige mõtlefid meie wangid, kes meie nädalase toidutagawara olid häwitatanud, tuulehoogude wahajal kord ühele, kord teisele küljele koguda, kuni „Põhjapõder“ nagu pähtlekor lainetel kõikus. Selle ajami tõusis wesi kajutites kuni narideni, woodipesu märjaks tehes, paadi keres oli seda aga juba üle jala. Selleft hoolimata olin ma jonnakas ja wõifin Georgi näo järele otustada, et ta wäga pettunud oli.

„Kui teie wähegi meelekindlust ei näita, tungiwad nad meie kallale ja heidawad meid üle parda,“ ütlesin ma tale. „Andke parem oma rewolwer mulle, kui teie tahate terwets jääda.“

Karl Weinglas,
Sartu ft. 2 lorda baawatud. Saigemajas.

Alfred Teiwa,
Salkinnast. Sõjaväesjal.

Felig Rutte,
Paide ft. Segevas sõjaväes.

Karl Loots,
Sartu ft. Segevas sõjaväes.

Johann Sepp,
Riia ft. 1. mail 1915. Satsa wangi langenuid.

„Rõige hädahutam,“ pomises ta aralt, „kui neid maale lasta. Mina ihtlikult ei soovi mitte káputáie rápatate hiinlaste párast põhja minna.“

„Sel kombel aga uputate „Põhjapõdra“ ja meid kõiki,“ urises ta. „Ma ei náe, kellele sest kasu oleks.“

„Igaíthel on oma maitse,“ wastasin mina. „Sa ei lausunud selle peale midagi, kuid ma nágin, et ta áleni wárisseb, et ta íhelt poolt áhwardawate hiinlaste ja teiselt poolt tõuswa wee wahel hirmu párast táitja pea on kaotanud, ja rohkem kui hiinlasti ning wett kartsin ma teda ja seda, mida ta weel hirmu párast wõib teha. Ma nágin, kuidas ta ahneid pilkusi paadi poole saatis, mis nõdri oras meie járel jooksis, ja ma tõmbasin tuulehoogude waheaeegses waituses selle paadi lähemale. Georgi filmades sáhwatas lootus, kui ta seda nági, kuid enne, kui ta minu kawatsefust aru sai, löin ma firweidõggiga paadi nõrga põhja lábi ja ta jooksis filmapilt wett táis.“

„Kas meie jõuame kõil koos párale wõi upume kõil koos. Ja kui teie mulle oma rewolwri annate, on minuti párast kõil wesi wálja ammutatud.“

„Neid on liig palju,“ wigas ta haledalt. „Meie ei wõi nendega toime saada.“

Ma pöörasin tale põlastusega selja. Le-Grant oli oma paadiga ammu wáikle saarestitu taha kadunud, mis Mere Saarte nime all tuttau, nii et sealt poolt abi loota ei olnud. Kollane Rátik tuli úsna kodufelt minu poole lábi wee, mis wastu tema jalgu lietus. Tema pilk ei meeldinud mulle. Ma tundsin, et sõbratiku naeratusje taga, mida ta enda náol püüdis kájutada, paha mõte peitub.

„Tagasi!“ karjusin ma nii terawalt, et ta sõna kuulas. „Ja náiid teie oma kohta ja ára julge mulle läheneda.“

„Miks siis?“ küsis ta rahulolematusega. „Minu arwab, et wága tarwis on lábi rááktida.“

„Lábi rááktida!“ wastasin ma wíhaseft, teades, et ta náiid kõik teab, mis Georgi ja minu wahel sündinud. „Mille ále lábi rááktida. Sa ei mõista meie keelt.“

„Sa noeratas wastikult.“ „Ei. Minu mõistab wága hásti. Minu on aus hiinlane.“

„Wága hea,“ wastasin ma, „kui sa kord mõistad, milleft ma kõnelen, siis ütlen: hakake kõit filmapilt wett wálja ammutama. Selle járele alles ráágime sinuga.“

Ta raputas pead, íhtlasti káega üle õia oma selfiliste poole náidates.

„Minu ei wõi midogi teha. Salwad inimesed, wága halwad inimesed. Minu arwas...“

„Tagasi!“ hüüdsin ma, sest et märkasin, et ta káfi kuue alla kadus ja kogu teha húppe wastu walmistas.

Ta láks pettunult kájutisje, kus neil náhtawaste nõupidamine algas, selle járele otsustades, kuidas nad pomisema hakkasid. „Põhjapõder“ oli náiid wága sügawalt wees ja liikus raskelt ning aeglaselt edasi. Kui tugew laenetus oleks olnud, siis oleks ta ammu põhja wajunud. Kuid tuul, kui ta puhus, puhus ranna poolt, ja lahe peeglipinnal ei olnud pea ainust wirwendust.

„Ma arwan, teil tuleks kalda poole pöördá,“ ütles George ákki niisugusel toonil, mis tõendas, et hirm teda mingile otsusele oli ajanud.

„Mga mina arwan, et ei,“ wastasin ma kúwalt.

„Ma kásen find!“ hüübis ta jámedalt.

„Mind on kástud wangist San-Raphaelisje wita,“ oli minu wastus.

Meie mõlemad kõnelesime kõrgendatud toonil, ja hiinlasted, kes kápa kuulsid, tulid kájuiteft wálja.

„Koh? Kas lähete kaldale wõi mitte?“

Seda ütles George, ja ma nágin enda ees rewolwri-otsa — rewolwri, mida ta minu peale julges juhtida, kuid — pöiatud argpüks — hiinlaste wastu tartis tarwitada.

Minu áju hakkas korraga nii imesjelgest mõrlema. Kogu seisuford tujunes kõigis oma ústitasjades selgelt mu ette: hábi wangist laotada; Georgi alatus ja argtus; kárupuutumine Le-Granti ning teiste kordnikkudega ja nõrk wobandus, mida ma wõin anda; wõit, mis just sel filmapilgul minu káest kistakse, kui ma arwan, et ta minu on. Ja ma nágin, kuidas hiinlasted, kes kájutite láwel seisid, wõidutalt úksteisele pilgutasid. Ei, see ei wõi sündida!

Ma tõssin kireste káe ja kumardasin pea alla. Esimese liigutusega löin ma rewolwriotsa úles, teisega pöörasin pea kúuli eest ára, mis wílistades mööda lendas, mind puutumata. Siis pigistasin úhe káega Georgi káe, teisega haarasin rewolwri. Kollane Rátik ja tema salk tungisid mulle kallale. Náiid wõi mitte úialgi! mõtlesin ma ja liikkasin, kõike jõudu kátku wõttes, Georgi just neile wastu, samal ajal rewolwrit tema káest ára tõmmates ja ruttu kõrwale húpates. George kúttus Kollase ráttiku põlwele ette, löi selle jalust maha ja mõlemad nad kadusid auku paadi põhjas, kust ma laudad olin wálja wõtnud. Sárguisel sekundil pöörasin ma rewolwri juba mäsajate poole, ja hiinlasted langesid káikwarwile ning hakkasid kumardusi tegema.

Kuid warsti sain ma aru, et suur wahe on inimesi lasta, kes ainult kõrguwad kástu táitmast. Sest sõna ei kuulnud nad itkagi, kui ma teist korda káskisin wett wália ammutada. Ma áhwardasin neid rewolwriga, kuid nad istusid jonnakalt weega úllejutatud paadi keres ning kájutites ja ei liikunud paigastki.

Kulus weerand tundi. „Põhjapõder“ wajas úkka sügawamale; purje lipendas uniselt tuulewaitkuses. Kuid Pedro maanina pool märkasin ma weepinnal tumedat joont, mis kireste lähenes. See oli alaline tuul, mida ma káua asjata olin oobanud. Ma hüüdsin hiinlasti ja náitasin neile selle tumeda joone peale. Nad terwitastid seda hüüetega. Siis náitasin ma purje peale ja wee peale, mis paadis, ja andsin neile mártu, et paadisolewa wee rohtuse tõttu meie paratamata kumber läheme, kui tuul meieni jõuab. Kuid nad muhelefid ainult wáljatutsuwalt, sest et teadsid, et ma wága hásti túlári wõin pöördá ja kõrget niitwõrd nõrgendada, et tuule káest ja hullaminekust pääseda.

Kuid mu otsus oli kindel. Ma tõmbasin purje sirgu, toetasin jalad paadi põhja ja surusin seljaga túlári peale. Úhes káes hoidsin ma nõdri, teises rewolwrit. Tume joon

Ernst Linkmann,
Värnuist.
Tegemas sõjaväes.

Gustav Liiva,
Keina m.
Tegemas sõjaväes.

Jüri Raubjeypp,
Narvast
Tegemas sõjaväes.

Anton Märtsjon,
Willandi tr.
25. sept. 1916. langenud.

Jakob Lin'rop,
R. Luemõisa.
Teist korda sõjaväljal.

lähenes. Ma nägin, kuidas hiinlased pilku selle pealt minu peale ning tagasi pöörsid, ja nende näod avaldasid hirmu. Minu aju, minu tahtmine ja jonn oli vastu seatud nende tahtmisele ning jonnile, ja küsimus seisis selles, kes meist kauem suudab wälja kannatada paratamata surma ootust, järele andmata.

Ja waata, tuul jõudis meie juure. Blokid ragisefid, purje paisus, ja „Põhjapõder“ hakkas küljeli wøjuma — ilka rohkem ja rohkem, tuni parempoolne parvas wee alla kadus, samuti lagi ja kōjutite aknad, ja wesi paadi kereesse hakkas wooama. See sündis nii kiireste, et hiinlased kōjutis kōit paremale poole hūnikusse kuktufid, kus nad siplefid ja üksteist üle ronifid. wees jupeldes.

Tuul tõwenes weel, ja „Põhjapõder“ kaldus rohkem küljeli. Ma mõtlefin juba, et kōit on lõpetatud, sest ma teadfin, et weel üks niifugune tuulehoog — ja meie läheme lõpulistelt iluber. Kuid selleni lugu ei läinud. Kuni ma mõtlefin, „Põhjapõtra“ endises seisukorras hoides, kas mitte järele anda, palusid hiinlased arnu. See näis kõige armsam hääle olewat, mida ma üleüldse kunagi olen kuulnud. Ja siis — ainult siis ja mitte sekunditki warem — pöörasin ma tüüri. „Põhjapõder“ kaldus aeglaselt digesse seisukorda, kuid temas oli niipalju weet, et ma filmapilgul tahtlesin, kas on teda üleüldse wõimalik päästa.

Kuid hiinlased hüppasid nagu hullumeelsed paadi kereesse ja hakkasid pangedega, pottidega, kausidega — ühe sõnaga, kõige, mis kätte juhtus, wett wälja ammutama. Oli kēna waadata, kuidas wesi ü e parda lendas! Ja kui „Põhjapõder“ jälle uhlelt wee peal seisis, jõitsime meie, tuule aetud, täispurjedel edasi ja jõudime weel wiimasel filmapilgul mudase madalwee pütkonnast läbi San-Raphaeli ojasse.

Hiinlaste wifadus oli murtud ja nad muutufid nii alandlikkudeks, et, kui meie San-Raphaelile lähenesime, paadi kinnifidumisenõör käes, teenistufewalmis seifid, kollane Rätik kõige ees. Mis Georgesse puutub, siis oli see tema wiimane reis meiega. Kalapüügi järekwawuse kōrbniku amet ei ole tema kōhane, seletas ta ja arwas, et kirjutaja kōht kaldal tale küllalt hea on. Ja meie arwasime jedafama.

Püha õõ sõjawäljal.

Külm salapäraline talweõõ. Jõululaupäewa õõ. Laewas on tumehallide lumepilwetega kaetud ja õõ mustawas warjus näeb ta kui suur lasuw kogu olewat, milles määratulesse waataja pill ekfib. Wabetewahel tuleb ta mõni üksik täheke, kui kallit hilgaw pärl pilwetest nähtawale — kaob aga niifama ruttu, kui ta tuluudki. Wana põlist männimetsa katab lumi, kōit okfad on kui mingifuguse walge olufega üle puistatud. See on Jõulu lumi ja õõ oma salaliste imedega; see on püha õõ — Jõulu õõ sõjawäljal.

Rahu ja waihus katab terwet uinuwat talweloodust. Rufagilt ei kōsta ei ainufestki pauku, ei ainufiki trabinat,

ifegi waenlane on kui surnud. Eht tunneb ka tema aukartust selle suure püha, jumaliku õõ ees, tunneb, et inimene illagi kõige oma mõeldud abinõudega loodufe suurufe kōrwal liig wæeti ja jõuetu on.

Sel pühal õõl seifab noor soldat eesliinil wahi peal. Ka tema aimab pühatikku rahu, mis maapeal õõ ämarufes, õhus lauges teadmatufes hõljub. Aga film on tal waltwel ja wahlb alalifelt läbi terastatte augufese waenlase poole. Ta pilk kui otfikis õõpimedufest inglit, kes kuulutab: „rahu maapeal!“ ja kōrw nagu kuuleks selle suure sõna wägewat kõla — kuid see helin kaob ära tühjufesse, sest rahu ei ole maa peal ja inimestest pole kellegil heameel.

Pilt on soldatil wahi-õõ ja aeg wenib otse wäljakannatama edasi. Külm aga poeb ta kulunud fineli krae wahelt fise — tungib, seal enesele teed otfikes, edasi ja jääb peatama wiimats ta kâte ja jalgade juures. Mõlited aga rändawad tal üle lumest walendawa metsa, üle pimedufes wilkufate tähtede laugele kodumaale. Kodu, magus sõna! Seal wõibib ta oma armsa omaste ja kallide hulgas ja maitseb nendega ühes jõulurõemu. Meelde tuleb lapsepõlw, kus ta weel waba kõigist elu rõhuwatest raskustest oli.

Ja seal ämardawate puude otstel näeb ta kui paljuid küünlaid põlema, näeb maiustust ja iluasju hulganä sätama, kuuleb ifegi rõemsate laste killamist ja wallatut naeru, kes selle üle õnnelikud on, et jõulumees neile jälle niipalju kingitust ühes toonud.

Järgmifel filmapilgul märkab ta aga kōhe oma mõttekujude peatumust — sest see oli waenlase poolt üleslastud rakett, mis oma pörguliku walgufega ümbriist walgustas ja sellega ühes ta mõttesse need idüllid elule äratas. Järgmifel filmapilgul kustus ta ja sellega ühes kadufid pildid laugest, mõõdaläinud õnnest . . . Jällegi heitlefivad õõ mustad warjud pimedufes. Ja sealst pimedufest nägi ta jõulumeesest enesele lähenewat. Tal oli suur kott selgas, nii et selle raskufe all otse kükru waju. Mis õiid aga need kingitufes, millega ta ükfitule, mõtlejale sõjamehele wõeraks tuli? Kõtist paififivad läikiwad püsifitid ja kōsipommid wälja. Jõulumees flittas oma lumist habet ning sõnas: „Mu lõpsed, fähle fiin on teile kingitufes! Ma olen juba nende kandmifest wäfinud, sest neid on palju, palju, tallele ma tänä õhtul kingitust pean jagama!“

Sellega ühes oli kadunud wiirastus ja sõjamees ärkas oma uimastawast unenäost . . .

Külm aga tungis illagi edasi, endale teed fineli all laiendades. Laewast wilkufid ükfitud täheb ja õõ oli täis salapäralist imeft. See oli püha õõ — Jõulu õõ sõjawäljal . . .

Alg. Timm

25. detf. 1916.

Pahurpidi loomamaja.

See oli soojal maal, kus päite palavamalt paistab kui siin, wihma sagedamine sajab ja kõik loomad ja taimed paremine edenevad, sest et talu nende kaswu ei tatista.

Mets oli täis lärmitsewat elu.

Kärbsed pörisid, warblane sõi kärbsed, ja kull sõi warblasi. Mesilased pugusid õitesse, et mett otõda, lõwi mõirgas, ja linnud laulsid, ojake sulises ja rohi halsendas. Puud sirutasid endid õige pikaks, kuna nende juured maa seest mahlast imesid. Lilled lõhnasid ja läitfid.

Seal jäi kõik korraga imeliseks.

Oli, nagu peaks terve loodus korraga hinge tagasi, kuulataks ja wahits põnewalt. Näalilene ärtas oma unistusest ja waatas imestades üles. Lõwi tõstis pead ja jäi keel jooksu seisatama. Põder jättis söömise pooleki, kottas puhlas kõrgel õhus oma tiibadel, wäite hiir jooksis oma august wälja ja teritas lõwasi.

Troopikametsa ilmusid nimelt tuhandeaastaste puude külge suured, kirjuvärvilised afrihid, milles loomi uue õpetliku loomamaja awamisest osa kutsuti wõtma.

Need meie müürikehede sarnased afrihid olid nii meelitaawa sifuga, et määratud päewaks ja tunniks mitte ainult troopikametsa loomad kofku ei hakanud koguma, waid ka jumal teab kutsu poolt tulnud metselajad. Loomadele ei olnud mitte ainult see uus ajutus huwitaw, waid ka see, et lugupeetud orangutangidest kofku astunud direkttsion iga puuri juures lähitelt aga asjalikku ja õpetlikku seletust lubas anda.

Elewant, lõwi, ninasariwik, eesfel, tiiger jt. jt. kogusid juba hulga aega enne etenduse algust puuride juure wiwale teele.

Seal ilmus ka wiimaks, prilliid nina peal, taktipulga sarnane näitamiselepp paremas käes, tart, elatanud organgutang.

„Palun minu järele tulla!“ kuulutas ta publikumile ja kirjutas siis seletuse juure: „meie wõeramaa loomade kogu on küll alles wäike, aga huwitawat leidub seal siiski juba. Paari nädala pärast saame Euroopast uue luure saadetuse, kelle jaoks praegu kiireste puurisi walmistatakse. Nende pärale jõudmiseft kuulutame siis jälle palmiõstel. Seniks aga palun nendega leppida, mis mul praegu näidata on. Ja kui keegi millegist aru ei saa, palun küsida. Siis seletan heameelega pikemalt!“

Ta astus edasi. Tema järele sammusid suurtes saltades pealwaatajad. Algas rida õpetlikka seletusi.

„Siin, austatud herrad, näete esimeses puuris inimestmajaomanikku! Oma wälimuse poolest tuletab ta meie jõe-hobu meelde, kuid ta on märksa wäledam liikuma, kui kuskilt hea kasu hais ninaspe puutub. Ta ei jätta ilalgi kuhumist tarwitamata, kus oma üürilist kiusata, neile üüri juure siputada saab, sealjuures kirjub ta aga ise tingimata: „Karaaul, üürilised kiusawad.“

„Küll on aga hirmutis!“ tähendas kaeltirjat.

„Jah, kui niisugusega pimedas põikulihtjas kofku saad, pead jalgadele walu andma!“ tähendas katulajamadu, kes selleks, et parem näha oleks, ennast kõrge puu ümber oli pödiminud.

„Majaomanikuks saamine ei ole seal maal,“ jattas orangutang edasi, „mitte wäga raske. Harilikult on selleks kõigest wihat rubla waja, et saad krundi osta. Siis laenad pangast ja erasikutekt raha, ehitud majad peale ja üürnikud maksawad sulle alandlitult nii palju raha, et saad mõne aastaga juba wõlad tasutud, sealjuures sakjawiihi elades ja oma toijate, üürnikkude, peale üle õla waadates. Pean tähendama, et üürnikud ise niisuguse edaharilikku seisukorra tekkimises süüblased on. Neil puuduwad oma feltid, ühifused ja ajalehed, kes nende kasu kaitseksid.“

Inimene-majaomanik istus puuris, nagu mossis, waatas loomade poole ja õhtas:

„Waat, kelle seljast alles nahka wõiks tõmmata!“

„Ebasf, herrad!“ kutsus professor. „Inimene-linnaisa! Polun mitte lähedale astuda, hakkab kohe walimisekõnet pidama ja ennast ülistama. Linnaasjadega teewad need ifandad wähe tegemist, peaaft on neil — linnapirukas. See tüüpust siin oli ennemalt sibulataupmees. Linnaisaks saades

aga murestes ta omale kohe pildiweski eht kinematografi. Nüüd on tal neid terwelt neli ja tahab weel kolm juure osta. Ujab aga pildiratafi ringi ja lasab ennast linnaisana austada. Kord, näha ajal, saadeti ta linnarahwale kartuleid ja sifku otõma. Kuit ta toidumoonu muresemise teekornal tagasi jõudis ja temalt päritti, kudas kaup läinud, wastas ta elawalt: „Di, suurepäraliselt. Tõin ennenagemata pildi. Wampiriada. Põrutaw draama õnnelikkude elust. 4778 meetrit pikk.“ — Selle oli mehite nälgiwale linnarahwale toidumoonu afemel toonud.

„Ja see siin,“ jattas orangutang edasi, järgmise puuri juure astudes ja näitamisepulgaga läbi puuriwõrede õritades, „on kah üks sifutestest pirukasõjjatest. Inimene-pandimajawalikseja-linnarewident-inspektor jne. Nimetusti on neil rohkeste, selle järele, misuguse ameti saawad. Nende edememistee algab linnawalimistega. Seal on nemad kõige-käredamad endise korra hullamõistjad. Walige meid, hüüawad nad, siis peab teil hea elu olema. Ära kuwagu see käsi, kes end linnapiruka järele sirutab, tõotawad nad pihakult. Waewalt saawad nad aga pufite, kui omale mõnujat kohta linnapiruka juure soetama hakkawad, mida wane-mad tegelased ka seda parema meelega lasewad sündida, et sel kombel kiskõrdest lahti saawad. On neil koht siis käes, magawad rahulikult talweund, tasateft habemesse istitades, wõi jälle taewatähtesi rewibeeris, nagu linnarewident. Sedasama tõugu, kuid teisest suguharuft on ka nn. turukupjad, kes selle eest palka saawad, et turul afesofstjad mitte lihtõbanikkude eest toiduainete ära ei ostaks. Harilikult aga astuwad need turukupjad kohe ülesõstjadega salalihendusese.“

„Äga mis nad enne olid?“ päris leopard uudisõmulikult.

„Alguses olid nad enamaste kõik nn. ifumadanimehed, eht teiste sõnadega, waesed nagu kirikurotid. Nii waesed, et kui neil näit. täna oli tarwis lõunat süüa, siis alles homme sõid, ja warwad wahtifid neil saabastest wälja. Äga waadake nüüd: punu ees, lõua all kaks lotti, taskus kuld-mofer“, prillantsõrmused.“

„Jegi hambad kullast,“ imestas jõe-hobu.

„Omale kuldhammad, naisele karakulifst kofsh, see on esimene tingimine. Kuid, herrad, liigume edasi, ma näitan teile pisut lõbusamaid efsemplarisi.“

Lükkusid edasi.

„Mis elutas see seal puuris lamab?“ imestafid loomad.

„Ei ole kuigi tähtis: inimene-põletispiirituse lakkusa. Joob denaturi, polituri, haiseb werstamaa peale ja magab siis peatäie wälja,“ ütles professor ja wiis pealwaatajad järgmise puuri juure.

„Di, oi, oi, mis tore lind! See ju eht paabulind!“ hüüfidsid loomad.

„Raiسترահwas-pillaja,“ näitas professor puuri peale.

„Waadake: saapad sojarublased; sulad siidist, kaskkõmmend wiis rubla paar; lindad kümne nõõbig; kleit — witsteift külinart siidi; peas tõlla tagumise ratta suurune kübar.“

„See kübar oleks minu poegadele parajaks pesaks,“ tähendas tiiger.

„Kuld, prillansid, rubiinid igalpool, rinna peal, sõrmede peal ja ifegi jalgade peal!“

„Professor, meil loomade seas käib kuulujutt ringi, et seal kuskil Europas naisterahwad samuti tõõd teewad, nagu mehed. On see tõsi?“

„Tõsi; kuid meie efsemplar siin tõõtab ifegi meeste eest. Tal mees on kõrge ameti peal ja nii tart nagu kõstri lehma wafikas. Selle eest aga wõtub naine tema afemel aittäe maksu wastu.“

„Ja kõik kulutab enese peale?“

„Noh, mitte just kõik: tal on waene onupoeg; wõib olla ka kaks.“

„Ää, helde ka ife! Äga ütlege, professor, kas ta wihma kardab?“ küsis seebra.

„Miswäraft peats ta wihma kartma?“

„Minu arwates omandawad tema kulmud, ripsmed, huuled wihma käes teise kuju ja karwa.“

„See wõib olla.“

„Suustest teda õige waja oleks tulastada, küllap siis mõistust pähe tuleks!“ pahandas kanguru.

Kaisterohvad nendest Afrika suguharudest, kes Euroopa sõjast osa võtavad.

"Ei paremat midagi, ostaks uue paruka pähe!" tähendas professor ja juhtis pealtvaatajaid edasi.

"Inimene-torgowta!" seletab professor ja tähendab ise nalkatades: "kuuled sa, need kanamunad, mis sa wiimati müüsid, olid mädanenud."

"Ise kur—, oled mädanenud, kõit sinu terve suguselts on mädanenud . . ."

Pealtvaatajad hakkavad kõrwu kinni pigistama, punastab isegi määrakarur.

"Inimene-weowoorimees!" näitab professor, torgowta ülbe sõimuraha all wiimase puuri juure jõudes. "Ka sama-sugune lõuamees. "Sei, woorimees, süld puid sadamawat-salst kestlinna, kui palju?"

"Ega herrad kümnet rubla keela," wastab inimene-weowoorimees.

"Wiis rubla!"

"Ega herra pea ometi haige pole. Mis nüüd heinad, kaerad maksawad, hobuseraua haak ise juba maks rubla, heeringas nagu niis, aga kaupmees tahab wiis-kümment kopikat."

"Aga kui ma taks järelle maksan?!"

"Oh ja igawene sunnit . . ."

Inimene-weowoorimees kuktus nõnda sõimama, et kõit loomad laiali kargasid. Mine tea, kui kaua see sõim kestnud oleks, kui professor mitte puuri külge punast sedelit pealtkirjaga „занять“ poleks riputanud. See natuke nagu waigistas woorimeest, urises ainult weel.

Sutt sellest, kuidas professor Leopardi minu häält katsus,

A. J. Kuprini järelle J. Johanson.

Jah, mu herrad, hääl õigeks seada — see ei ole nael rofinaid, ei ole ka oinas aewastanud, ei ole kaks nutnud, ei ole prussakas . . . ma enam ei mäleta, mis prussakas tegi. Aga ma sain seda lõbu enese kõhu, selja ja kõriga tunda.

Mind kistustwad sellesse nurjatuse asjasse, saate aru, mu tuttawad, kelledele ma nende wäikestel perekonna õhtutel ühteteist laulsin. Remad hakkasid mulle nagu ühest torust seletama: sul on tore hääl, tore hääl, tore hääl. Pane tähele, nüüd leitakse igalpool häält. Üstköll kas mõni harilik adwokat, wõi kirjatöimetaja, wõi pagar, wõi rääp, wõi ilukirjutuse kooliõpetaja, ennäe! temal ta hääl, — ja teenib nüüd aina tuhandeid, ja peale selle weel üleilmiline kuulsus. Peaasi, tarwis õigel ajal häält katsuda. Mine professor Leopardi juure. Tema mõistab imetoredate häält katsuda. Esmene meister.

Ja, teate, ma lätsin. Smuusin kõhale. Professor ise tuli mulle wastu. Teate ja saate aru, niisugune mehine Italia wanamees, kümme wershokki pikk, lakk peas, kuldprillid nina peal. Kõnelesime temaga selle üle, et kunst laulda juur kunst on, et häält katsuda mitte prussakas ei

ole ja nii edasi, — ja et selles tähts kannatus ja hoolsus kõige tähtsam on.

Selle järele küsis meister minu käest:

"Nii siis, teeme algust?"

"Teeme algust, professor."

"Teie olete walmis?"

"Jah! . . ." wastasin ma kahtlaselt.

"Läteste walmis?"

"Jah" . . .

"Kõige pealt katsume diafragma järele." Olen walmis!

Mõtlege ometi: waewalt sain ma korra filmi pilgutada, kui ta mulle ruskaga hirmsa hoobi kõhtu andis. Oi, mis mu kõhus siis küll sündis! . . . Üksin suu ammuli ja ei saanud ohatagi. Kifun ennast kõhmu, nagu tahaks pooleks murduda ja istun põrandale maha. Kõit tuba wajub mingisuguses rohelistes udus minuist mööda, ja minu ümber keerlemas tulised rattad.

Professor aitab mind üles, patfutab sõbralikult dia peale ja annab mulle klaasi wett.

"Pole wiiga, mu sõber, pole wiiga. O, päris terve diafragma. Mõni õpilane jääb põrandale maha, nagu konn. Tee nüüd natuke suu lahti. O o! Nõed neli hammast maha. Keelt tarwis natuke lõigata."

Eiis wedas ta mind klaweri juure.

"Nüüd katsume häält. Laula seda: a—a—a—a, a—a—a—a."

Mina ka laulsin a—a—a—a, a—a—a—a.

"Mitte nõnda, mitte nõnda. Sina laulad kui lehm. Laula weel üks kord."

Ja, teate, ma ei saanud sugugi pahaseks, et ta mind finatas. Ma olin juba warem kuulnud, et ta kõigile armsatele õpilastele „sina“ ütles. Kui ta teie ütles, see tähendas, et enam ühtegi lootust ei o'e.

"Laula weel üks kord."

Ma laulsin.

"D, kurat wõtku, sul ei ole ei nahka, ega sarwi, ei ka häält. Toeta hääl diafragma peale. Laula nii, nagu walutats sul kõht."

Ma laulsin.

"Mitte nii, mitte nii! Teener, tooge üks käteräti."

Teeniija tuleb. Saate aru, niisugune kare, pigamata peaga tüüp, nagu surnukuuri õwaha, näo peal hämar ja meeletehlik otustamisewõime ilme. Nad searwad käteräti mulle tere ümber, professor wõtab ühest otsast, teener teisest, mõlemad toetawad jalaga wastu mu puusa ja silitawad kumbki oma poole.

"Laula!" karjub professor. "Siltawam hääl, madalam, madalam. Diafragma peale."

Beri tungib mul pähe. Ma tunnen, kuidas ma punastan, siis siniseks lähen, filmad tungiwad mul peast wälja ja, wiimaks, hakkab mul hääl käriseb, nagu kagistatut.

"O—o! Nii ma arwasingi. Tenor-bi-gratsia. Nüüd katsume waba häält. Uja keel wälja."

Ma täidan käsku. Professor mähib sellesama käteräti kõwaste mu keele ümber ja weritab ta wälja, nõnda et ta kuni ülemise westinööbini ulatab.

"Laula: e—e—e—e, e—e—e—e" . . .

Sõdivate riikide naisterahvad. Portugalia mustlaseineu.

- Sõja jälg.

Weel suitsewad tukid ja õõguvad sõed
ja tuulehoog keerutab tuhla . . .
Mis waevaga ehitand rahwaste käed,
on warinal langenud tuhja . . .
Aianurgas üks lapsuke lõbiseb
ja nutab nii kaeblikult toga
oma kodu, mis tulina süsiseb
ja kodunud isa ja ema . . .
Laps nutab ja ihu tal wabiseb;
ta hirmul, kui haawatud lind . . .
Tuul hulub . . . Ja rusubes pragiseb
ja läigib, kui klaas, tukiwing . . .
Weres angunud, langenud lehade all,
weel õigab ta haawatud isa! . . .
Kes kuuleb?! . . . Kes aitab?! . . . Pea kohal
on wali rõõwlinde kalk kisa . . .
Ka termeks jäend loosis, seal mäekingi peal
on hirnur ja lallitar tärä . . .
Nõrk kariatus! . . . See õli ema hääl seal,
kes meeltheites minestas ära . . .
Laps nutab ja ihu tal wabiseb;
ta hirmul, kui haawatud lind . . .
Tuul hulub . . . Ja rusubes pragiseb
ja läigib, kui klaas, tukiwing . . .

Dr. Mina.

Ma laulan. Teate, kõhin, pingutan, kuid laulan ometi.
„Nüüd liigutame natuke lõualuid. Tee suu lahti.“
Ma awan suu. Ta haarab oma käega, nagu tangidega,
mu alumiseft lõualuust kinni ja hakkab temaga üles ja alla
wäntama, nagu pumbaga töötades.
„Laula: be—be—be—be, be—be—be—be“ . . .
Sis käsib ta mul pörandale heita ja seletab:
„Nüüd proovime hingamist. Pea ühte nooti! waat
seda — ja! Pea digesti, nagu aurukatel: uuuu.“
„Uuuu“ . . .
Ja teate, siis pani ta mu rinna peale koleba suure
raamatu, selle peale teise, kolmanda, neljanda, viienda,
kuuenda.
„Benita: uuuu.“
„Uuuu.“
Ja teate, selle järele koormab ta mulle peale summa-
danid, kastid, diwani padjad ja kõige selle otša ronib ta ise
oma terega.
Ma ei kannatanud wälja ja palusin halastust.
Profesfor on, nähtawaste, minuga rahul, sest ta õõ-
rub käta.
„Nüüd tuleb wiimane ekfam. Siin on Wiini toot.
Nõni tooli alla ja istu seal.“
„Kuid profesfor. See on wõimata“ . . .
„Watt! Kui ja tooli all istudes laulda ostad, siis
ostad ja ka igas teises seisukorras laulda.“
Saate aru: keegi ei usu, kui ma jutustan, kuid, Jumala
nimel, ma ronisin harilikult Wiini toot alla, kuna profesfor
tooli peale istus ja mulle kätatas:
„Laula!“
„Mis ma pean laulma, meister?“
„Mis ja aga tahad. . . Kõike, mis ja soowid: aariat
duetti, kwartetti. . . Laula nii kaua, kuni ma oma figari
ära suitsetan.“
Ja ta hakkab kolesuurt Austria figarit suitsetama, ja
mina hakkan laulma, kuna ma niisamasuguses olekus istun,
nagu sündimata inimese loode muuseumis piiritusepurgis
istub. Ma laulan terve esimese akti Faustist, Nero epita-
lami, Pajatside prologi, Torreadori kwarteti, Tanhäuseri
õhtuse tähe. . . Tema aga suitsetab edasi. . . Wiimati, laob
mul hääl ära. Kõrvalt kostab kihisemine, nagu soodaweeaga
pudelift. Tema aga suitsetab. Siis ätlesin ma nii aralt:
„Ma ei saa enam, meister“

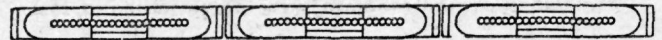
Tema tõuseb selle peale üles, tõstab tooli kõrwale ja
annab mulle jalaga alla poole selga niisuguse matšu, et
ma kaua aega parketti möö a edasi libisen, kuni peaga
wastu seinä pörtan. Lõpuks tõusen arusaamatuses üles ja
kogelen:

„Profesfor“ . . .

„Jah, profesfor, kurat wõitku teid, profesfor! Kuid
mitte teie loolli laulmise profesfor, waid spordi, poski, uju-
mise ja wehklemise profesfor, kellel see raske õnnetus on teie
Italia shariataniiga ühte nime kanda. Ja et selle õnnetuse
tõttu igapäew minu juure hommikust õhtuni niisugused
tõbupead wedelewad, kui sina oled, sellepärast õtustasin
ma ühte neist idiotidest läbiõpetada. Teie wõite, armuline
herra, minu peale kuhu tahes kaewata, ehk wõite mind üks-
kõik misjuquse sõjariistaga taplema kutsuda, kuulipildujast
alates ja Prantsuse poskimisega lõpetades, siia hulka lepid,
rapiritid ja õshiu-õshidshu arwates. Kuid nüüd — wälja
siit!“

„Saate aru, mis mul järele jäi teha?“

Ma kehitasin põlglikult õlgu ja läksin ära.

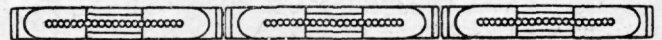

Rahwa tähtsamat 1917. aasta jaoks.

Kõige kasulikum ja tulusam tähtsamat maa- ja linnarahwale.

Sind 10 kop.

Saada igas raamatukaupluses. Pealadu „Teadus“ Tallinnas.

Uus ülesleidus!

Sõjamehe fulepea.

Kirjutab ilma hindita, lihtsalt palja weega. Hästi otstar-
bekohane sõjameestele.

Sind 30 kop.

Ladu „Teaduse“ raamatukaupluses Tallinnas.

Seda ja teist sõjapäewilt.

Ulgupärased kursused.

Postkontor.

Wõre ette astub teegi moodsalt riides Sise-Wenemaast tulnud tööline, kahetunnetahe, kolme aastane noormees, ja ulatab finnitatud kirjale järeliismumise kutsutähe postiametniku kätte.

„Kirjutage siia nimi alla!“ käsib postiametnik.

„Ei osta,“ wabandab wenelane.

„Ratjuge, wast ostate.“

„Ei osta, ei osta!“

„Seie ei ole ehl kunagi katsunudki?“ sõnab postiametnik, kirjutab kirjasaaja nime selgeste ja suurelt ühe paberi peale ja käsib siis wenelast eeskirja järele kutsutähele alla kirjutada.

„Ei osta, ei osta!“ punnib wenelane wastu.

„Ma ei wõi muidu kirja wälja ka anda!“ tähendab postiametnik.

Wenelane wõtab, nähes, et muu nõu ei aita, sulge kätte ja mõne minuti jooksul ongi nimi alla weetud. Tähed on küll oma suuruse kohta liig nõrgad, aga nende kirjutaja hoidis ka alles esimest korda elus sulge käes.

„Sähke, õppige kodus oma nime kirjutamine selgest,“

lausub postiametnik ühes kirjaga ka eeskirja wenelase kätte andes.

Naeratus näol lahtub see postkontorist.

See oli tema elus esimene kirjutus-õpetund.

*

Mälestusmärk järeltulewale soole.

„Parempoolsete kildkond laguneb.“

„Parempoolsete kildkond lagunes.“

Tuleb päew, kus Peetri majakase wahi mundris teener wäljamaalastele (meie praeguste liitlaste ja erapooltute ehitajatele) näitab:

„Waat' siin on parempoolsete kildkonna waremed . . .

1916. aastal hakkas ta lagunema ja longes jelsamal aastal täieste kokku. Lapsed, ärge astuge ligidale! . . . Wana rahwajutu järele sobinud parempoolsed mustade, kirjade wõimudega, kelle wõrku mõnikord ka korralikud inimesed langevad. See plats on tõkkega piiratud, sest et praegused parempoolsed seal istuda ei taha. Selle musta, tõrwaga illetehtud tooli peal, mis seal näete, istus rahwasaadik . . . tema nime on keelatud selles hoones maailma lõpuni nimetada! Kui katkütõbbisest hoiti sellest saadikust eemale. Neid waremeid ei koristata, waid jäetakse siia järeltulewale soole meeldetuletuseks. Lapsed, ärge tähtige ligidale!“

*

Kalapaüldjad.

Inglased ei armasta asjata mere ääres istuda ja, käed süles, head lõbu wadata . . . Nad teewad seda lõbu ise, oma osawate kätega:

Inglismaa ranna ääres merel on rida musti täppisi.

Need on korgid, mille külge nende all wõrk on finnitatud, kusjuures nad nõnda on korraldatud, et kui sinna wõrku „kala“, s. o. waenlase weelune paat satub, siis temale lähemad korgid wee alla wajuwad. Mõlemispool seda täppiderida sõidawad wahilaewad edasi-tagasi, ühtlugu korgi silmas pidades.

Miipea kui niisugune mootorpaat, korgiderida mööda sõites, märkab, et mõni nendest kahtlaselt liigub, hakkab ta selle ümber ratastringi sõitma ja ootab, kuni weelune paat wee peale ilmub. Niisugusel juhtumisel peab waenlase paat lõppude lõpuks ikkagi weepinnale tõusma, sest et wõrk itka rohkem ja rohkem tema trupelli (propelleri, windi) ümber mähkib ja lahti fedga ainult siis raiuda saab, kui laew weepinnale tõuseb ja mehed laele astuwad järele waatama, kuid miipea kui paat sügawusest wälja lertib, tabab teda hästi sihitud luuetõlilise laeng, mis ta olemasolemisele lõpu peale teeb. Kui aga weelune paat weepinnale ei tõuse ja sügawusesse jääb, siis walwab mootorpaat seal

Ettewaatomatus.

„Kudas ja siis oma kõõgitõdruku juurest tema peigmehe kinni tabasid.“

„Sõdrut, lool, oli ta jääkelbrisje peitnud, ja ma kuulsin, kudas ta seal hambaid lõgistas.“

kohal wiis päewa, millest küllalt selleks on, et weeluse paadi mehed õhupuudusesse ära lämbusid, ja siis antakse sellest lähemale minipaatide häwitajale teada: kelle korraldusel wõrk wälja tõmmatakse ja sel kombel kinni püütud paat lähemasse sadamasse saadetakse.

Wairne, idülliline pilt.

Istub niisugune kihne kalaõngitseja, korgi wõimalikult kaugele heites . . . Tõmmab piipu, ootab.

„Ktt! lõõb korg liituma.“

„Hakkab!“

Wibutab, wapsab õngega ja rebib wälja . . .

Kala mis määratas.

Päike paistab, linnud firistawad — lõbu mis lõbu!

Dgarab.

„S. Kawl. Krai“ teatab:

Siljuti tuli Stawropolis lihe linnawalitsuses teeniwa neiuga weider wiperus ette.

See preili teenis seal juba mitu aastat kirjutajana.

Ei tea kudas oli salapolitsei teateid saanud, et see preili mitte preili ei ole, waid neu riides meesterahwas, kes sel kombel wäeteenistusest eemale hoiab.

Nuuskurid ajasid tõrwad kikki ja hakkasid teateid korjama. Kõksid, pärisid, aga paremale otsusele ei jõudnud.

Wiimats ilmus üks nendest preili korterisse ja kuulsatas ta kinniwõltsu.

Preili lohtus ootamatuselt nii ära, et sõnasteti oma kasuks ei mõistnud lausuda.

Wangiwõetu wiidi salapolitseisse. — Uuriti. Ja . . . preili haarab nagu uppuja ainsast abinõust kinni, nimelt:

„Witge mind arsti juure.“ Seameelega saadab salapolitset ta sinna.

Truudus.

Meiu: „Sa oled kergemeelne ja truudusemurdja mees! Sa petad mind iga samm peal!“

Peiu: „Pühi enne oma ukseesine puhtaks. Arvab sa, et ma tähele ei pane, et sa Peterjoniga jalajõprust pead.“

Meiu: „Aga ma olen talle ka truu ja ei peta teda mitte!“

Sõjapõgenejate haigemaja ülemarst Sahnowskaja annab tunnistuse, et preili tdeste neitsi on.

Nüüd on küsimus, mis suguse arsti juure peaks Stawropoli salapolitseinikud nende isiku tdest tegemiseks wiima? Nähtawaste loomaarsti juure.

Austasid.

Sõja tõttu jõuavad mõned istud hülgawalt edasi. Nii walis näit. Hannoveri loomaarstide kool kindral Hindenburgi „loomaarstiteaduse auboktoriks.“

Nüüd ei ole edasijõudmisel enam takistusi: Hohenzollernid wälkivad ta wististe oma koduarstiks.

Noomade jõötmine.

Saksalased on uue toitmise wiisi leidnud: Terwed rongid sõidawad Daanti ehk Hollandi piirini, kus sakslased piirijaamas wagunitest wälja tormawad ja ahnelt einelauad tühjendawad, witekorset hindamates.

Daanimaal hakati niisuguseid etendusi isegi — „loomade toitmiseks“ nimetama. Ja pühapäewadel kogus uudishimulikke daanlasti hulga laupa jaamadesse, et nälgitud sakslasi läbi tolliruumi wõrede ja wõrkude „waadata“, kudas nad Daanti toiduaineid ahnelt alla kugistawad.

Sisseastumise maksu pealtwaatajatelt ei wõeta ja muurklatoor ei mängi. N. Sat.

Pühade aegne kuulutus.

Enne ja peale jõuluid wõis ajalehtedes järgmisi kuulutusi leida:

Pudel konjaki

* * (tolme tähega)
kaotatud.

Leibjale 50 rub. waewatafu.

Sõjameeste terwitused.

Terwitawad waenuväljast sõdameest kõiti sugulast, omast, sõpra ja tuttawaid, oma kurwastajat ema, abilaasat ja kõiki Eesti suguwendi ja soowin neile head ja õnnerikast uut aastat! Palun rohkem kirjutada ja saata ajalehti ja muud kirjandust! Tunnewad nende järele suurt puudust ja ja igatsust kõiki meie sõjased Eesti wennad.

Bataljoni kirjutaja Jaan Sunts.

Terwitawad ka:

D. Tugetam, (Georgi kawaler. I. t.) D. Johannson.

Sõlgus.

L. Andrejew.

Teatawaste tuleb laialdases Hiina riigis tihtipeale mässufi ette, kusjuures mässajatel kas pead maha raiutakse, wõi petja antakse, selle järele kudas kuberneril parajaste tuju juhtub olewat. Ühe niisuguse mässu lõpetamise puhul kästis kuberner, et s waga heasüdamlik ja peenetundeline inimene oli, iga mässajale sada kapihoopi anda: lihtsureskudele otse maa peal, peenematele isandatele aga ilusa waiba peal, mille peale nad kõhuli heitsid.

Kuna aga niisuguse pidustuse puhul alati mitmesuguseid sekkumisi ette tuleb ja karistata waid ka palju oli, siis juhtus ühe elatanud ja kõrgest seisusest kodanikuga kurb arusaamatus: kellegi teise pähe laoti temale sada tulist palja maa peal, ilma waipa alla panemata. Üsjata tõi aias wanate häält, timukatele kinnitades, et siin suur arusaamatus on, ja nimetas tunnistajaid, kes tõendada wõiwat, et ta lugupeetud kodanik on — wäsinud timukad jäid kurbiks ja andsid oma sada sarakat ära. Kurtes ja õigades jooksis teotatud wanale kubeneri juure ja langes tema ees põlvili, õigluse jalaleseadmist nõudes, millega lahke kuberner ka kõhe nõus oli.

„Andke temale waiba peal,“ kästis ta timukaid.

Nis ka täideti, teotatu enese, tema laste, sõprade ja sugulaste rahulolemiseks.

Siin on naljakas see, et kuigi kodanikule sarakad ta teist korda sellel sama koha peale langesid ja walu sellepärast kangem oli, ja et ülesligise töö läbi pahandatud timukad wihjemalt pekfid — kodanik siiski peaaegu õnnelik oli ja walu-ägamiste seast, millega ta õhu rõhkama pani, ka wõdemuheli kuulbus, et õiglus ittagi jalale seatud on.

Teatris.

Ükskord sai mulle osaks Suures teatris algupärase juhtumise tunnistaja olla. Etenduse ajal hakkas teegi natuke kaja plakutama, wõi midagi muud sellelarnast tegema, — ühe sõnaga waitust rikkuma.

„Tasa!“ hüüdis teegi tema poole ja ja lisas juure: „Kurat teab mis see on, ei lasta rahulikult kuulata.“

„Olge ometi wait!“ kostis kellegi kolmanda hääl laugemalt, ja ta ütles nurisewalt:

„Ei mõista endid ülewal pidada, parem wõiks kodus istuda, niisugused.“

„Mis korutus see on!“ karjus neljas kolmandama peale, „midagi ei kuule enam!“

„Tasa, seal!“ karjus kümnend.

„Jääge nüüd ometi kord wait!“ ägas wiieskümnend.

„Tasa! tasa! olge wait!“ kostis igalt poolt, ja warsti muutus terve teater ühes esimese rahu rikkujaga ühels karjuwaks, rahu nõudwaks koguks.

Kõik soowiswad waitust ja just sellepärast karjuswad kõiki ja koguni imelik, waitust ei saadud sellest. Ümberpöörult, mida enam teda taheti, seda wähem teda saadi, ja kui ma lõpuks oma hääle ka kuuldawale tõin ja noomima hakkasin: „tasa, jääge wait!“, siis nägin, et teegi mind ei kuula, waid et juba minu peale karjutakse:

„Tasa, olge ometi teiegi wait, niisugune Lõrgi trumm!“

J. J.

Rahetõne.

Hans: „Ma annan sulle ühe illesande, wana-poiss: Eesl oli kuue jala pikkuse nõõri otsa seotud. Rahelateistkümmed jalga temast eemal oli heinatuuft. Ja eesl tahtis heinu süüa. Kudas see tal wõimalik oli?“

Ednu: „Oh, see on wana nali. Sa ootad, et ma ütlen: „sellest ei tule midagi wälja,“ et ja wõiksid siis ütelda: nii arwas teine eesl kah.“

Hans: „Mitte sugugi nõnda.“

Ednu: „Noh, kudus see tal siis wõimalik oli?“

Hans: „Ja läts heinte juure ja söi.“

Ednu: „Aga sa ütlesid, et ta kuue jala pikkuse nõõri otsa oli seotud?“

Hans: „Mii see ka oli. Aga teine nõõri ots ei olnud kuhugile kinni seotud.“ —son

Mõistatuslik wanadus.

A.: „Kui wana teie olete?“

B.: „Naifega kolm sada aastat.“

A.: „Kui wana siis naine on?“

B.: „Kui meil pulmad olid, siis ütles ta enese minust kolm aastat noorema olewat, aga kui meil esimene laps sündis, siis 7 aastat minust wanema.“ —son.

Oh, need naifed!

Naine: „Paul, osta ometi mulle see 80- rublane tübar!“

Mees: „Siis pean ma küll hull olema!“

Naine: „No jah, sa ütled ju ilka, et ja mind nagu hull armastad!“ —

Sisse tulkus.

Naine: „Ma ütlen sulle, minu sõbrannal, proua Dr. Sandlowil on alles alustuub!..“

Mees: „Ah mis! Need mõned siidipitsid!“

Naine: „Kust sina seda tead??“ —

Prantslased omawahel.

„Aga need satslased, need tormawad ilka, weel Verduni eesliini peale nagu kärbsed...“

„Jah, nagu kärbsed paberi peale „Surm kärbestele...“

Piltidega ilustatud ajakirja

Meie Matsi tellimiste vastuwõtmine

1917 a. peale on avatud.

Sõja algusest peale „Leaduse“ kirjaastusel ilmudes on „Meie Mats“ laialdastes ringkondades ruttu armsaks saanud ja omale tuhandeid uusi lugejaid juure wõitnud, sellega kõigeloetatamaks ajakirjaks Cestis tõusnud.

Meie Matsi siuks on ilusad põnewad romanid; Cesti sõjameeste kirjeldused sõjawälja elust, nende pilbid ja luuletused; Cesti kirjanikkude algupärased tööd; lähemad uudisjutud ja segasõnumid sõjapäiwilt. Sõja ajal kuulmata kõrgets lerkitud hindadest hoolimata ilmub igas numris rohkest päewasündmuste kohaseid pilta kodu- ja wäljamaalt.

Selle tõhise siu kõrwal lõbustab Meie Mats oma suhkruta, lihata ja küttepuudeta jäänud lugejaid endist wiisi, neile jõudumööda oma pilgete ja muigamistega, tähtsufega tarbeainete puudust tasuda püüdes. seda esimese

Meie Mats räägib arusaadawalt rahwameeles ja teeb nalja rahwameeles!

Tellimise hind kättesaamisega: aastas 5 r. 50 l., 6 kuu eest 3 r., 3 kuu eest 1 r. 60 l. Toimetusest ise ära wiies: aastas 4 r. 50 l., 6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 30 l. Üksiku numri hind 15 kop.

Proowinnumrid 15-kopitalise margi eest.

Tellimisi wõetakse vastu: Tallinnas, Leaduse raamatukaupluses Harju ja Rütli uul. nurgal nr. 46/15. Teistes linnades ja maal: kõigis raamatukauplustes.

Kirjalik tellimise aadress wäljastele tellijatele: г. Ревель, редакция журнала „Meie Mats“. („Meie Matsi“ toimetuse, Tallinnas).

Tellimistega palume rutata, et lehtede saatmises wahet ei tuleks!

Sellel numril on Meie Matsi seinakalender 1917. a. peale kaapas.

Benelane 1917. aastal.

Uue aasta eesmärg.

Alganud on aasta uus;
 õnnejoovid kõigil suus,
 igaüks teeb püha näo,
 räägib, nagu laulab lüü,
 ikkagi teist ei luba loori,
 pettuslega raha nõdri, —
 olgu raste, olgu kallid,
 ütsteist aitama kõik valmis.

Alga see on paha lugu,
 et ei alga tohe tegu,
 lubatakse, lubatakse,
 kuni ära unustatakse,
 sest et pita aasta fees,
 ümber muutub iga mees.

Ministrid ta lubavad,
 head nii teha tahavad,
 aga enne väsiwad,
 kui et teha piisivad.

Raupmees peidab kaupa telbri,
 ise walwab selle järgi,
 millal kõide mülitada
 hinge-werehinnaga.
 Linnawalitsuses aga
 teatatakse, et suur turjus — saba,

siiski selle turjaga,
 ära püütakse ha: jüda.

Raha kure see langeb alla,
 pall ei lanna kulu wälja,
 nõusse lasub mure jalga,
 majasõbrats tuleb nälg,

riided seljas laowad,
 asjad turgu laowad.

päew päewast juba näeb,
 et weel waesemats ja jäed! ...
 üteldakse jui: „Dota! — Taewas...“
 Ja siis kannatlikult, waewas,
 waata, kui as tehtakse' raha,
 lüdas auj st maetaks maha,
 lüdas kaupmees rahwast nõdri,
 seitse nahta seljast loori, —
 ja end wõta troostida:
 „Ega's n e m a d taewa saa!“

Dr. Mina.

Teater „Reford“

7., 8., 9. ja 10. jaanuaril 1917. a.

Suwitaw sõjapilt, mis üle terve laia Wenemaa
 tõmmi on sünnitanud.

Wäljanäituse platsil, wäljalil juures.

Walekristus

Kostroma kub. talupoegade seas on wiimasel ajal kuulujutud Walekristuse ilmumise laiali segunenud. See Walekristus on Willem, kes rahwajutu järel inimesewerd joob. — Walekristusest.

1. osa. Walekristus — nälgija. 2. osa. Belgia waresmetel, 3. osa. Rahwas — kannataja. 4. osa. Wägivalia mees. Urge laste juhtumist mõnda!

Suhum!

Waatepilt.

Raks linnufest.

Rajajas.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahete tähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Mätsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Дозв. воен. цензурою.

Wastutaw toimetaja Jakob Jaakon.

Wäljaandja S. Muni.

M. Schiffer'i trükk, Tallinnas

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR